

NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ CÁC MỐI QUAN HỆ XÃ HỘI CỦA HỌC VIÊN ĐÀO TẠO SĨ QUAN TRONG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Dương Đăng Duy - Nguyễn Hoàng Hải Dương

Trường Đại học Nguyễn Huệ

Email: Duongduy598@gmail.com.

Tóm tắt: Quản lý các mối quan hệ của quân nhân là tổng thể hoạt động của các chủ thể, trực tiếp là cấp ủy, chỉ huy và các tổ chức trong đơn vị, nhằm điều chỉnh, bổ sung và phát triển các mối quan hệ tốt đẹp, tích cực, lành mạnh của họ, kịp thời phát hiện từ sớm, ngăn chặn từ xa những hành vi lệch chuẩn để ngăn ngừa vi phạm kỷ luật, góp phần xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện “mẫu mực tiêu biểu”. Bài viết trao đổi một số vấn đề nâng cao hiệu quả quản lý mối quan hệ xã hội của học viên sĩ quan Quân đội trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Mối quan hệ, học viên sĩ quan, nhà trường Quân đội.

Nhận bài: 22/11/2025; Biên tập: 23/11/2025; Phản biện: 29/11/2025; Duyệt đăng: 02/12/2025.

1. Đặt vấn đề

Trong lĩnh vực hoạt động quân sự, quân nhân nói chung, học viên các nhà trường Quân đội nói riêng tất yếu đều phải có các mối quan hệ nhất định. Đó là mối quan hệ của cá nhân với cá nhân, giữa cá nhân với các tổ chức ở trong và ngoài Quân đội theo đúng quy định của Điều lệnh quản lý bộ đội cũng như pháp luật Nhà nước, quy định của đơn vị; thể hiện tình đồng chí đồng đội, tình quân với dân trên tinh thần dân chủ, bình đẳng, tôn trọng lẫn nhau... nhằm hoàn thành tốt mọi chức trách, nhiệm vụ được giao. Vì thế, quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên là tất yếu khách quan, nhằm nâng cao chất lượng thực hiện các nhiệm vụ của học viên nói chung và nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái về tư tưởng, đạo đức chính trị của họ nói riêng, qua đó hạn chế cơ bản những sai phạm, khuyết điểm, từ đó, giảm tỷ lệ vi phạm kỷ luật, pháp luật trong đơn vị, góp phần xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện “mẫu mực tiêu biểu”.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng công tác quản lý mối quan hệ của học viên ở các nhà trường Quân đội thời gian qua

Nhận thức rõ vai trò to lớn của công tác quản lý các mối quan hệ xã hội đối với quá trình hình thành, phát triển và hoàn thiện nhân cách học viên, trong những năm qua, các nhà trường Quân đội đã thường xuyên quan tâm, chú trọng và triển khai tương đối đồng bộ công tác này. Đại đa số cấp ủy, tổ chức đảng, người chỉ huy, chính ủy, chính trị viên, cơ quan chính trị và các chủ thể quản lý đã có nhận thức đầy đủ, đúng đắn về vị trí, vai trò của các mối quan hệ xã hội đối với học viên trong suốt quá trình đào tạo, rèn luyện tại nhà trường.

Trên cơ sở đó, cấp ủy, chỉ huy các nhà trường đã quán triệt và tổ chức thực hiện nghiêm túc các nghị quyết, chỉ thị, hướng dẫn, kế hoạch của cấp trên; đồng thời bám sát đặc điểm tình hình và nhiệm vụ chính trị của từng nhà trường để trực tiếp lãnh

đạo, chỉ đạo, hướng dẫn và tổ chức thực hiện công tác quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên. Các chủ thể trực tiếp quản lý đã chú trọng quản lý toàn diện các mối quan hệ xã hội của học viên cả về nhận thức, thái độ, động cơ và hành vi, bảo đảm phù hợp với pháp luật của Nhà nước, kỷ luật của Quân đội, quy định của đơn vị cũng như nguyên tắc, chuẩn mực trong từng mối quan hệ mà học viên tham gia.

Thông qua đó, các nhà trường đã kịp thời phát hiện từ sớm, ngăn chặn từ xa những biểu hiện lệch chuẩn trong nhận thức và hành vi, hạn chế sự hình thành và phát triển các mối quan hệ thiếu lành mạnh; đồng thời chủ động định hướng, bồi dưỡng, củng cố và tạo lập thêm các mối quan hệ xã hội tích cực, góp phần xây dựng môi trường giáo dục, rèn luyện lành mạnh, ổn định.

Cùng với nội dung, hình thức và biện pháp quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên cũng được các nhà trường vận dụng linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với từng đối tượng, từng thời điểm và từng loại mối quan hệ, nhất là trong giờ nghỉ, ngày nghỉ, khi thực hiện các nhiệm vụ quan trọng và trong quan hệ với các tổ chức, cá nhân trong và ngoài Quân đội. Các hình thức, biện pháp quản lý thường xuyên được triển khai thông qua giáo dục chính khóa, ngoại khóa; sinh hoạt chính trị, sinh hoạt đối thoại dân chủ với thủ trưởng đơn vị; tổ chức Ngày văn hóa chính trị tinh thần, Ngày pháp luật; thông qua hoạt động của tổ chức đoàn, Hội đồng quân nhân; qua đồng chí, đồng đội, đồng hương của học viên; qua người thân, gia đình, cấp ủy, chính quyền và các tổ chức, cá nhân nơi học viên cư trú và địa bàn đơn vị đóng quân; cũng như qua thái độ, hành vi, kết quả thực hiện nhiệm vụ và sinh hoạt hằng ngày của từng học viên.

Trước sự phát triển nhanh chóng, đa dạng và phức tạp của các loại hình mạng xã hội, các nhà trường Quân đội đã có nhiều đổi mới trong công tác quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên trên

không gian mạng. Việc đăng ký, quản lý tài khoản mạng xã hội; chỉ đạo các cơ quan chức năng, lực lượng nghiệp vụ thường xuyên theo dõi, nắm bắt các mối quan hệ xã hội của học viên thông qua mạng xã hội đã được triển khai tương đối nền nếp, góp phần kịp thời phát hiện, định hướng và xử lý các vấn đề phát sinh.

Đồng thời, các nhà trường đã chú trọng kết hợp chặt chẽ giữa quản lý học viên là đảng viên theo Điều lệ, kỷ luật Đảng với quản lý học viên theo pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội và các chế độ, quy định của đơn vị; kết hợp đồng bộ giữa các hình thức, biện pháp quản lý chung với quản lý cá biệt; giữa mệnh lệnh hành chính với giáo dục, thuyết phục, nêu gương. Thông qua các hình thức, biện pháp này, các chủ thể quản lý đã kịp thời nắm bắt tâm tư, tình cảm, nguyện vọng và những khó khăn, vướng mắc của học viên trong quá trình giải quyết các mối quan hệ xã hội, qua đó có biện pháp hỗ trợ, định hướng phù hợp.

Bên cạnh đó, đại bộ phận thân nhân gia đình học viên và cấp ủy, chính quyền địa phương nơi đơn vị đóng quân và nơi học viên cư trú đã phát huy tốt trách nhiệm, thường xuyên giữ mối liên hệ với cấp ủy, chỉ huy các nhà trường trong công tác quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên. Sự phối hợp này đã giúp các nhà trường nắm chắc tình hình địa bàn, hoàn cảnh gia đình và thực trạng các mối quan hệ xã hội của học viên, từ đó chủ động hơn trong công tác quản lý, giáo dục. Đặc biệt, khi học viên có biểu hiện lệch chuẩn trong các mối quan hệ xã hội, thân nhân gia đình và cấp ủy, chính quyền địa phương đã tích cực phối hợp với đơn vị để kịp thời giải quyết, khắc phục hậu quả.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên ở một số nhà trường vẫn còn bộc lộ những hạn chế nhất định. Một số cấp ủy, tổ chức đảng, người chỉ huy, chính trị viên, cơ quan chức năng và cán bộ quản lý các cấp, nhất là cán bộ quản lý trực tiếp, chưa thật sự quan tâm đúng mức đến hoạt động này. Việc cụ thể hóa chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo ở một số đơn vị còn mang tính hình thức, chưa sát thực tiễn.

Công tác quản lý tư tưởng, định hướng dư luận cho học viên, đoàn viên, thanh niên có lúc, có nơi chưa theo kịp tình hình, nhất là trong quản lý các mối quan hệ trên không gian mạng; chưa kịp thời phát hiện từ sớm, ngăn chặn từ xa những nhận thức và hành vi lệch chuẩn, dẫn đến mâu thuẫn, mất đoàn kết nội bộ, ảnh hưởng đến kỷ luật Quân đội và tình cảm đồng chí, đồng đội. Việc phối hợp giữa nhà trường với cấp ủy, chính quyền và các tổ chức địa phương trong quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên có thời điểm chưa thường xuyên, thiếu chặt chẽ, nội dung và hình thức phối hợp chậm được đổi mới, làm giảm hiệu quả quản lý.

2.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên sĩ quan trong Quân đội hiện nay

Hiện nay, tình hình thế giới và khu vực dự báo tiếp tục biến động nhanh, phức tạp; cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn gia tăng; các điểm nóng tiềm ẩn nguy cơ xung đột; tác động của an ninh phi truyền thống, không gian mạng và mạng xã hội ngày càng sâu rộng. Cùng với đó, các thế lực thù địch tiếp tục đẩy mạnh chiến lược “diễn biến hòa bình”, lợi dụng vấn đề dân chủ, nhân quyền, tôn giáo, dân tộc, kích động chia rẽ nội bộ, làm suy giảm niềm tin, chống phá Đảng, Nhà nước và Quân đội. Thực tiễn đó đặt công tác quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên ở các nhà trường Quân đội trước nhiều khó khăn, thách thức mới, nhất là những biểu hiện lệch chuẩn về nhận thức và hành vi trong quan hệ nội bộ, quan hệ với tổ chức - cá nhân ngoài Quân đội, cũng như quan hệ trên không gian mạng. Vì vậy, để quản lý tốt các mối quan hệ xã hội của học viên, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp, tập trung vào một số nội dung, biện pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên sĩ quan. Quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên là nhiệm vụ quan trọng, liên quan trực tiếp đến chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của nhiều chủ thể trong nhà trường. Do đó, mỗi chủ thể phải nắm vững chức trách, hiểu đúng vị trí, vai trò, trách nhiệm của mình để chủ động thực hiện, tránh tình trạng khoán trắng, hình thức. Cấp ủy, tổ chức đảng các cấp cần quán triệt và cụ thể hóa đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về giáo dục - đào tạo; đồng thời ban hành chủ trương, biện pháp lãnh đạo sát thực tiễn quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên. Trên cơ sở đánh giá đúng tình hình chấp hành kỷ luật, việc giải quyết quan hệ xã hội của học viên theo từng giai đoạn, cấp ủy cần xây dựng nghị quyết chuyên đề; chỉ đạo cơ quan, đơn vị, tổ chức đoàn thể tổ chức sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm; kịp thời điều chỉnh nội dung, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo cho phù hợp.

Người chỉ huy, chính ủy, chính trị viên phải phát huy vai trò nòng cốt trong tổ chức thực hiện; thường xuyên định hướng nhận thức, xác định rõ trách nhiệm của từng tổ chức, lực lượng; nhạy bén phát hiện vấn đề phức tạp, nhất là các biểu hiện nảy sinh trong quan hệ nội bộ và quan hệ ngoài đơn vị; nắm chắc nguyên nhân để chỉ đạo lựa chọn đúng nội dung, biện pháp quản lý. Cơ quan tham mưu cần nâng cao trách nhiệm trong cụ thể hóa nghị quyết, chỉ thị thành quy định, chế độ, quy trình; giúp chỉ huy các cấp duy trì chặt chẽ nền nếp quản lý, nhất là các quy định về sẵn sàng chiến đấu, chế độ trong huấn luyện, học tập, sinh hoạt, giờ nghỉ - ngày nghỉ. Cơ quan chính trị cần chủ động tham mưu, đề xuất, xây dựng kế hoạch công tác đảng, công tác chính

trị gắn với nhiệm vụ quản lý học viên; lựa chọn nội dung phù hợp; vận dụng linh hoạt hình thức, biện pháp giáo dục, quản lý; góp phần nâng cao hiệu quả quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên.

Bên cạnh đó, tổ chức quần chúng và Hội đồng quần nhân phải phát huy vai trò trong huy động đoàn viên, quần nhân tham gia quản lý, giáo dục; tổ chức thảo luận, đề xuất biện pháp; kịp thời phản ánh tâm tư, nguyện vọng; góp phần xây dựng môi trường đoàn kết, dân chủ, kỷ luật. Đồng thời, cần tăng cường phối hợp với cấp ủy, chính quyền địa phương nơi đơn vị đóng quân và nơi học viên cư trú; bảo đảm nắm chắc tình hình, nhất là khi học viên tham gia hoạt động dã ngoại. Gia đình, người thân học viên phải được phát huy vai trò trách nhiệm trong phối hợp giáo dục, quản lý; duy trì liên lạc, phản ánh kịp thời diễn biến tư tưởng, quan hệ xã hội của học viên với người thân và các tổ chức, cá nhân tại địa phương.

Hai là, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp quản lý phù hợp từng đối tượng, từng hoàn cảnh. Quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên cần được cụ thể hóa theo chức trách từng cơ quan, đơn vị quản lý học viên; bảo đảm vừa chặt chẽ, vừa phù hợp tâm lý lứa tuổi, đặc điểm nhiệm vụ. Các hình thức, biện pháp có thể triển khai thông qua sinh hoạt tự phê bình và phê bình trong tổ chức đảng, đoàn thanh niên, sinh hoạt đơn vị, Hội đồng quần nhân; lồng ghép trong các cuộc vận động, phong trào thi đua Quyết thắng, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh... Qua đó giúp học viên tự điều chỉnh hành vi giao tiếp, ứng xử đúng chuẩn mực đạo đức quân nhân và quy định của Quân đội, nhà trường.

Định kỳ trong sơ kết, tổng kết, bình xét giữa năm, cuối năm, cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chức năng và tổ chức đoàn cần cụ thể hóa nội dung, tiêu chí đánh giá các mối quan hệ xã hội của học viên gắn với nhiệm vụ đơn vị; bảo đảm thống nhất tiêu chí, rõ thước đo, hạn chế cảm tính. Để hiểu rõ hơn gia cảnh và quan hệ xã hội của học viên, ngoài khai thác sổ quân nhân, lý lịch cán bộ, đảng viên, đoàn viên, cần quy định cụ thể việc đăng ký, báo cáo về bản thân, gia đình, bạn bè và các mối quan hệ trên địa bàn đóng quân theo từng hoạt động; đồng thời quản lý chặt phương tiện kết nối internet và tài khoản mạng xã hội của học viên.

Để nắm thông tin kịp thời, ngoài phát huy vai trò cấp ủy viên phụ trách, lực lượng bảo vệ, dân vận, các đơn vị cần công khai số điện thoại của cán bộ chủ trì, tạo kênh phản ánh nhanh, kịp thời tiếp nhận thông tin, dư luận. Cần phối hợp chặt giữa gia đình - địa phương - đơn vị trong quản lý quan hệ xã hội; thiết lập liên hệ với gia đình học viên bằng điện thoại, mạng xã hội trên cơ sở quy định. Đồng thời tăng cường quan hệ với cấp ủy, chính quyền, tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân nơi đóng quân;

gắn xây dựng đơn vị an toàn với địa bàn an toàn, khu dân cư văn hóa, tạo hành lang thuận lợi cho quản lý học viên.

Công tác báo cáo, tổng hợp cần được tổ chức khoa học, kết hợp trực tiếp và gián tiếp, thường kỳ và đột xuất. Thông tin báo cáo phải toàn diện, bao quát các mối quan hệ trong và ngoài đơn vị; phản ánh rõ mối quan hệ của học viên với gia đình, người thân, nhân dân và chính quyền địa phương. Cần duy trì nghiêm chế độ báo cáo từ dưới lên trong giao ban, hội ý hằng ngày; đồng thời quy định rõ trách nhiệm từng cấp, từng bộ phận trong nắm, kiểm tra, xác minh tính xác thực của thông tin.

Ba là, đề cao vai trò tự tu dưỡng, tự rèn luyện, tự quản lý mối quan hệ xã hội của từng học viên. Đây là nhân tố quyết định trong phát huy tính tích cực, tự giác và hiệu quả quản lý. Dù kế hoạch tự tu dưỡng, tự rèn luyện được xây dựng khoa học, nếu học viên thiếu ý chí quyết tâm, không kiên trì thực hiện thì kết quả khó đạt. Vì vậy, mỗi học viên cần nêu cao ý chí, chủ động khắc phục khó khăn; kiên quyết, kiên trì thực hiện mục tiêu, yêu cầu, nội dung đã xác định. Học viên cần sắp xếp thời gian học tập, huấn luyện, công tác phù hợp kế hoạch chung; chủ động khắc phục khó khăn về thời gian, điều kiện bảo đảm; vượt qua áp lực tâm lý, tinh thần; tranh thủ mọi điều kiện để thực hiện kế hoạch cá nhân.

Cùng với đó, học viên phải thực hiện nghiêm túc tự phê bình, tự soi, tự sửa; đánh giá đúng ưu điểm, hạn chế, khó khăn, vướng mắc trong giải quyết quan hệ xã hội; từ đó điều chỉnh kế hoạch phù hợp. Kế hoạch tự tu dưỡng cần xác định rõ mục tiêu, chỉ tiêu, nội dung, hình thức, biện pháp, thời gian và không gian cụ thể; mục tiêu phải sát thực, có cơ sở khoa học, phù hợp đặc điểm, khả năng từng người và điều kiện đơn vị. Nội dung tu dưỡng phải toàn diện, tránh chung chung, đối phó; đồng thời tránh chủ quan nóng vội, "đốt cháy giai đoạn".

Bốn là, thường xuyên đổi mới, hoàn thiện chế độ, chính sách đối với Quân đội và hậu phương Quân đội nhằm nâng cao hiệu quả quản lý. Công tác chính sách là nhân tố quan trọng tạo sức mạnh chiến đấu của Quân đội. Do đó, để nâng cao chất lượng quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên, cần tổ chức thực hiện nghiêm túc các chế độ, chính sách đối với học viên và hậu phương gia đình học viên. Cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chức năng phải thực hiện đầy đủ chính sách hiện hành theo quy định của Đảng, Nhà nước và Bộ Quốc phòng; bám sát chỉ thị, hướng dẫn cấp trên để xây dựng kế hoạch triển khai, xác lập chỉ tiêu, tiêu chuẩn cụ thể, khả thi.

Cần làm tốt công tác khen thưởng, động viên kịp thời học viên có thành tích, đóng góp; đồng thời xử lý kỷ luật nghiêm minh, đúng người, đúng việc để phòng ngừa vi phạm. Chú trọng chính sách bố trí, sử dụng đúng người, đúng việc; bảo đảm phụ cấp,

điều kiện cơ sở vật chất cho học tập, rèn luyện, sinh hoạt; nâng cao đời sống văn hóa tinh thần; thực hiện tốt bảo hiểm y tế; quan tâm hậu phương gia đình học viên, nhất là học viên có hoàn cảnh khó khăn. Đặc biệt, cần có chính sách tạo điều kiện để học viên được học tập, rèn luyện, phấn đấu vươn lên đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới; các cơ quan, tổ chức đoàn cần có quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng cơ bản, qua đó động viên học viên tích cực học tập, tự khẳng định mình và củng cố động lực phấn đấu.

3. Kết luận

Các mối quan hệ xã hội của học viên ở các nhà trường trong Quân đội là tổng thể những mối liên hệ, quan hệ của học viên với các tổ chức, cá nhân, tác động qua lại nhau, được hình thành, phát triển trong hoạt động thực tiễn thực hiện chức trách, nhiệm vụ và trong giải quyết nhu cầu cuộc sống hằng ngày của học viên. Quản lý các mối quan hệ xã hội của học viên ở các nhà trường Quân đội là một quá trình hoạt động có mục đích, có kế hoạch của các tổ chức, các lực lượng có chức năng quản lý, nhằm nắm chắc, định hướng phát triển những mối quan hệ tích cực, lành mạnh; đồng thời, kịp thời điều chỉnh, uốn nắn, ngăn chặn những mối quan hệ không lành mạnh, góp phần xây dựng, phát triển

hoàn thiện nhân cách của học viên. Vì vậy, để thực hiện tốt, cấp ủy, chỉ huy các cấp cần tiến hành đồng bộ nhiều vấn đề, trong đó có các giải pháp mà bài viết đề xuất ■

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập I*. Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.
- [2]. Quốc hội (2019). *Luật Sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam*.
- [3]. Quân ủy Trung ương (2019). *Chỉ thị 855-CT/QUTW ngày 12/8/2019 về đẩy mạnh Cuộc vận động phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới*.
- [4]. Thủ tướng Chính phủ (2021). *Quyết định số 1895/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021 - 2030”*. Truy cập ngày 30/08/2025 từ <https://vanban.chinhphu.vn> (4)(5)
- [5]. Ban Bí thư Trung ương Đảng (2015). *Chỉ thị số 42-CT/TW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030*. Truy cập ngày 30/08/2025 từ <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn> (4)(5).

Enhancing the effectiveness of managing the social relationships of the officer cadets in the military today

Duong Dang Duy - Nguyen Hoang Hai Duong

Nguyen Hue University

Email: Duongduy598@gmail.com

Abstract: Managing military personnel relationships is a comprehensive activity involving various stakeholders, primarily the Party committee, commanders, and organizations within the unit with the aim of adjusting, supplementing, and developing their good, positive, and healthy relationships; early detecting and preventing deviant behaviors in order to prevent disciplinary violations and contribute to the building of a strong, comprehensive, and exemplary unit. The article discusses some issues to improve the effectiveness of managing social relationships of the military cadets in the current period.

Keywords: Relationship, officer cadet, military school.